

משרד המשפטים
הסניגוריה הציבורית
לשכת הסניגוריה הציבורית הארצית

מינוי סניגורים בתיקי הסניגוריה הציבורית

2	..... מטרת ההנחיה	1
2	..... עקרונות יסוד למינוי סניגורים ציבוריים בתיקי הסניגוריה	2
2	..... אמות המידה ליישום עקרונות היסוד	3
2	..... 3.1 העדפת עורך-הדין שביכולתו לתת את הייצוג האיכותי ביותר	
3	..... 3.2 התאמת אפיוני עורך-הדין לאפיוני התיק והלקוח	
4	..... 3.3 המשכיות הייצוג	
5	..... 3.4 מניעת ייצוג במצב של ניגוד עניינים	
6	..... 3.5 התחשבות בזמינות ורצון	
6	..... 3.6 שיקולי חסכון ויעילות	
7	..... 3.7 שוויון מהותי בחלוקת התיקים	
7	..... מינויים בעלי מאפיינים מיוחדים	4
7	..... 4.1 הפניית תיקים לצוות הסניגורים הפנימי	
8	..... 4.2 מינויים בהליכים הנדונים בפני בית המשפט המחוזי	
8	..... 4.3 מינויים בתיקי נוער	
9	..... 4.4 מינויים בהליכי מעצר	
10	..... 4.5 העסקה בחוזי העסקה מיוחדים	
10	..... 4.6 מינויים בימי הקראות בפני שופט מוקד	
11	..... 4.7 מינויים בשלב הערעור	
11	..... 4.8 מינויים להליכים הנדונים בפני בית משפט העליון	
13	..... 4.9 מינויים בהליכי שחרור מוקדם ממאסר וייצוג בועדות פסיכיאטריות	
14	..... 4.10 סיכום	
14	..... הליך המינוי	5
15	..... 5.1 הגורם הממנה	
15	..... 5.2 קבלת פניות למינוי סניגורים ציבוריים	
15	..... 5.3 העברת הפניות והחומר הנלווה להן לעוה"ד הממנה	
16	..... 5.4 איתור הסניגור שימונה בתיק	
17	..... 5.5 נוהל מינויים מקוצר	
17	..... 5.6 נוהל החלפת הסניגור הממונה	
19	..... נספחים	6
19	..... 6.1 נספח א - נוהל שיבוץ לתורנויות מעצרים	

1 מטרת הנחיה

מטרת הנחיה זו היא להסדיר את הליך מינויים של סניגורים ציבוריים לייצוג לקוחות הסניגוריה הציבורית בהליכים הפליליים, ע"פ סעיפים 11(2) ו- (ב), 12(ב) וסעיף 14(א) לחוק הסניגוריה הציבורית, תשנ"ו- 1995 (להלן: "חוק הסניגוריה הציבורית"), ולהבנות את שיקול דעתו של עורך-הדין הממנה.

2 עקרונות יסוד למינוי סניגורים ציבוריים בתיקי הסניגוריה

1. הליך המינוי נבנה באופן שיבטיח כי ללקוחות הסניגוריה הציבורית יוענק הייצוג המשפטי האיכותי והמקצועי ביותר האפשרי. המינוי יבוצע תוך ניסיון ליצור התאמה מרבית בין אפיוני הסניגור הציבורי לאפיוני התיק והלקוח. במסגרת זו, תינתן עדיפות לייצוג המשכי של הלקוח ע"י אותו סניגור, ליצירת יחסי אמון בין הסניגור לבין הלקוח ולמניעת ניגוד עניינים בעבודתו של עורך-הדין.
2. מינוי עורכי הדין הרשומים ברשימת הסניגורים הציבוריים יעשה תוך התחשבות ברצונם של עורכי הדין, בהעדפותיהם האישיות, בזמינותם ובמידת העומס המוטל עליהם.
3. הליך המינוי בכל תיק ותיק וכן חלוקת התיקים בין הסניגורים הכלולים ברשימת הסניגורים הציבוריים, יעשו על פי כללי המנהל התקין, תוך שמירה על חלוקה שוויונית בתוך קבוצות עורכי הדין השווים בכישוריהם ובתכונותיהם.
4. החלוקה והתיאום של עבודת הסניגורים הציבוריים יתבצעו תוך מתן משקל ממשי לשיקולים של יעילות וחסכון.

3 אמות המידה ליישום עקרונות היסוד

ביישום עקרונות היסוד בהליך מינויים של סניגורים ציבוריים, מובנה שיקול דעתו של הסניגור המחוזי, או מי מטעמו, באמצעות אמות המידה שתפורטנה להלן. יש לציין כי סדר הפירוט של אמות המידה משקף את סדר החשיבות שלהן.

3.1 העדפת עורך-הדין שביכולתו לתת את הייצוג האיכותי ביותר

ככלל, בעת מינוי סניגור ציבורי לתיק תינתן עדיפות למינויו של עורך-הדין שביכולתו ליתן את הייצוג הטוב ביותר האפשרי ללקוח בתיק זה. יכולת זו ורמתו המקצועית של הסניגור נלמדות מניסיונו של הסניגור, מן הרישומים אודותיו בתוכנת המחשב ובתיקו האישי, מן ההיכרות עמו ומעדכונים שוטפים אודות הייצוג הניתן על ידו. (ראה לעניין זה את רשימת

הקריטריונים לבחירת סניגורים ציבוריים, כפי שפורטו בהנחיות הסניגור הארצי בדבר "הרכבתה של רשימת הסניגורים הציבוריים".

3.2 התאמת אפיוני עורך-הדין לאפיוני התיק והלקוח

התאמת התיקים הפליליים לסניגורים הממונים לייצג בהם היא הערובה המרכזית להבטחת ייצוג הולם. לצורך יישום דרישת ההתאמה, אפיינה הסניגוריה הציבורית את עורכי-הדין הרשומים ברשימת הסניגורים הציבוריים במספר אפיונים. המידע הרלוונטי אודות הסניגורים מצוי בתוכנת הסניגוריה הציבורית בכל מחוז ומחוז.

הסניגורים מסווגים במספר חתכים, כדלקמן: תחומי התמחות מובהקים (כגון: נוער, תעבורה, מיסוי, תכנון ובניה); תחומי התמחות על פי סוגי עבירות (לדוגמא: עבירות מרמה, עבירות מין, ניירות ערך, עבירות רצח והריגה); התמחות בהליכי שיקום או טיפול (לדוגמא: נאשמים מכורים לסמים, נאשמים חולי נפש, נאשמים בעייתיים); תחום התמחות הנוגע לסוג ההליך בו נדרש המינוי (כגון: ועדות פסיכיאטריות, ועדות שחרורים, ימי הקראות, מעצרים); חומרת התיק, גודלו ומורכבותו; הרמה המקצועית והערכאה בה רשאי עורך-הדין להופיע; רמת הפיקוח הנדרשת על עבודתו; שליטה בשפה זרה; נגישות לבתי משפט; סוג העסקה מיוחד, ככל שיש כזה.

יצוין, כי סמכות הניהול של רשימת הסניגורים הציבוריים וסיווג הסניגורים הרשומים בה נתונה לסניגור הציבורי המחוזי ונעשית על-ידו בהתאם להנחיות הסניגור הארצי.

לצורך קבלת החלטה על פי עקרון זה, נבחנת מהותו של התיק בהסתמך על המידע ועל המסמכים הקיימים בידי הסניגוריה באותו שלב (כתב-אישום, בקשה למעצר עד תום ההליכים, פרוטוקולים, מסמכים שהועברו ע"י הלקוח וכיו"ב). בהתאם לכך, מוגדרים הכישורים הנדרשים מהסניגור אשר עתיד לייצג את הלקוח בתיק הקונקרטי. **תבנית זו מחייבת, אם כן, לבחון את סוג התיק ואת טיבו של הלקוח אל מול הכישורים הנדרשים מהסניגור.**

במסגרת בחינת סוג התיק נבדקים מהות העבירות נשוא כתב-האישום או בקשת המעצר, חומרתן, בית-המשפט שבו מתנהל התיק (גיאוגרפית ומהותית), סוג ההליך, הגורם התובע וכו'. בבדיקת טיבו של הלקוח נבחנים שפת התקשורת שלו, גילו, מקום מגוריו או מקום המעצר או האשפוז, מצבו הנפשי, רקע אישי (לרבות השתייכות לקבוצות אוכלוסייה בעלות מאפיינים מיוחדים) וכיוב'. על פי מכלול הנתונים הללו מוגדרים הכישורים הנדרשים מהסניגור אשר עתיד לייצג את הלקוח. בחירת קבוצת הסניגורים המתאימים נעשית על סמך הסיווגים המצויים בתוכנת המחשב של הסניגוריה הציבורית, אשר נמנו לעיל, ועל בסיס ההיכרות האישית עם תכונותיו הרלוונטיות של עורך-הדין.

עקרון ההתאמה יופעל, בין היתר, על פי המידע והנתונים הבאים, אשר כולם ניתנים להילמד מן החומר הראשוני המובא בפני עורך-הדין הממנה:

1. הרמה המקצועית הנדרשת לאור מורכבות התיק, הסוגיות העקרוניות שעולות בו והערכאה בה נדון;
2. תחום ההתמחות הנדרש (ייצוג קטינים, אלימות במשפחה, עבריינות מין, עבירות המתה, עבירות תעבורה, עבירות תכנון ובניה, עבירות מיסוי וכדומה);
3. מהות ההליך (תיק פלילי של בגיר/ קטין, ערעור, ועדת שחרורים, וועדה פסיכיאטרית, עתירת אסיר, בקשת הסגרה וכו');
4. נסיבות העבירה וחומרתה;
5. מאפייני הפרשה, לרבות התעניינות תקשורתית בסיקורה;
6. שפת הדיבור של הלקוח;
7. מאפייני האישיים של הלקוח - בעיה נפשית, ליקוי בכושר השכלי, מומים ומחלות מיוחדות; צריכת יתר של אלכוהול או סמים; עבר פלילי; הרקע לביצוע העבירה - אידיאולוגי, לאומני, משפחתי, סוציאלי וכו'; גילו; מעמדו המשפטי (עד מדינה, למשל); מקום מגוריו; מידע קודם עליו המצוי ברשות הסניגוריה ועוד;
8. הגורם התובע (מדור תביעות, פרקליטות, מע"מ, רשות מקומית וכו"ב);
9. בית המשפט בו מתנהל ההליך – הן מבחינת הערכאה והן מבחינת המיקום הגיאוגרפי.

3.3 המשכיות הייצוג

הסניגוריה מייחסת חשיבות מכרעת ליחסי האמון השוררים בין הנאשם לסניגורו כמו גם לידע קודם רלוונטי אשר נאסף ע"י הסניגור. שני אלה חיוניים לצורך הבטחת ייצוג נאות. כפועל יוצא, מדיניות הסניגוריה היא למנות ללקוח, במידת האפשר ובכפוף לעקרונות האחרים, את אותו הסניגור, וזאת בכל שלביו של ההליך הפלילי ובכל התיקים האחרים המתנהלים נגד הלקוח, ככל שישנם כאלה, ולהימנע, עד כמה שניתן, ממינויים של סניגורים שונים במקביל או מהחלפתם התכופה.

בעת מינוי סניגור לתיק, ייבדק קיומו של ייצוג קודם רלוונטי, קרי: ייצוג ע"י סניגור ציבורי בהליך פלילי אחר, בו ניתן ייצוג מהותי, ואשר במהלכו נוצרו יחסי אמון והועבר לסניגור מידע רלוונטי העשוי לסייע גם בהליכים הבאים.

סטייה ממדיניות זו תיתכן כאשר הסניגור או הלקוח אינם מעוניינים בהמשך הייצוג, או כאשר נתוניו של הסניגור אינם עונים למאפייני התיק החדש בו נדרש ייצוג של הלקוח, או כאשר הסניגור איננו פנוי להעניק ייצוג הולם ללקוח (ולא ניתן למלא את מקומו באופן זמני ע"י סניגור אחר), או כאשר הסניגור שייצג בעבר אינו פעיל עוד ברשימת הסניגורים הציבוריים.

עקרון המשכיות הייצוג הינו כה חשוב עד שהוא מחייב לעיתים מינוי סניגורים מחוץ לרשימה המחוזית, ובעיקר סניגורים פנימיים או חיצוניים הנמצאים ברשימה של מחוז אחר, ומייצגים את הלקוח בהליכים פליליים במחוז האחר. מובן כי מאחר ומדובר במינוי סניגור שאינו רשום ברשימת הסניגורים הציבוריים במחוז, מדובר במינוי חד פעמי ומוגבל.

עקרון המשכיות הייצוג יופעל בכפוף לעקרונות המנחים ובהם, בראש ובראשונה, הייצוג האיכותי ביותר ועקרון ההתאמה. משקלו של הייצוג הקודם ייבחן בכל מקרה ומקרה עפ"י השיקולים הבאים:

1. **סוג ההליך בו ניתן הייצוג הקודם והערכאה בה נדון ההליך** - האם ניתן ייצוג בהליך מהותי (מעצר ימים או תום הליכים; ייצוג בתיק העיקרי; ייצוג בערעור; ייצוג בהליכים אחרים כגון ועדת שחרורים או ועדה פסיכיאטרית; והכל בהתחשב גם בערכאות השונות), או ייצוג פורמלי בלבד.

2. **משך הזמן בו ניתן הייצוג הקודם** – האם מדובר בהליך קודם מתמשך, שבמהלכו נוצרו בין הסניגור והלקוח יחסי אמון משמעותיים, או ייצוג בדיון אחד בלבד (ייצוג בת"פ ביום הקראות שהסתיים באותו יום או ייצוג בודד בתיק מעצר ימים, לעומת ייצוג בהליך ממושך יותר, כגון מעצר עד תום ההליכים מורכב או ייצוג בתיק העיקרי או בערעור).

3. **האם ההליך בו ניתן הייצוג הקודם ממשיך או הסתיים** - מינויו של סניגור המייצג בהליך פלילי המתנהל במקביל באותה עת יראה כהכרחי לעומת מינוי סניגור שייצג בעבר, שיחשב כרצוי. אם מדובר בייצוג פעיל אחר בהליכי מעצר מקבילים, יש לוודא שנבדק במסגרתו נושא הייצוג הקודם.

4. **חלוף הזמן מאז הסתיים הייצוג הקודם האחרון.**

5. **מספר ההליכים הקודמים בהם יוצג הלקוח ע"י אותו סניגור.**

6. **טיב ההליך הנוכחי בו נדרש המינוי** – כאשר מדובר במינוי לתיק הקבוע ליום הקראות, או לתיק המתאים למינוי סניגור בחוזה ריטיינר, או בקשת מעצר במסגרת תורנות או הליך בו נדרשת מומחיות ספציפית (ועדת שחרורים, ועדה פסיכיאטרית וכד'), ייתכן שהמשכיות הייצוג תיסוג מפני שיקולים של חסכון תקציבי או מומחיות.

3.4 מניעת ייצוג במצב של ניגוד עניינים

דרישה זו נובעת גם היא ממחויבותה של הסניגוריה הציבורית להענקת ייצוג הולם, אך עולה גם מכללי האתיקה של לשכת עורכי-הדין. היא נכונה הן באשר לנאשמים או משיבים במשותף והן באשר לנאשמים או משיבים בנפרד, אך במסגרת פרשייה אחת.

1. הכלל הוא כי יש למנות סניגור נפרד לכל נאשם, אלא אם החליט הסניגור המחוזי או סגנו, בהחלטה מנומקת בכתב, כי חומר הראיות בתיק, הנסיבות המיוחדות הקיימות בו וכללי האתיקה מאפשרים ייצוג משותף. במקרה האחרון יש לקבל דיווח עדכני מהסניגור הממונה לייצג את הנאשמים לשוב ולבחון קיומו של ניגוד עניינים לאחר המינוי.
2. בתיקים בהן מיוחסות לנאשמים עבירות על חוק הכניסה לישראל בלבד (תיקי "שהיה בלתי חוקית") הכלל הוא שניתן למנות סניגור אחד למספר נאשמים, אלא אם נמצאו טעמים מיוחדים המצדיקים את פיצול הייצוג.
3. בתיקי פשע חמור, יש להורות תמיד על ייצוג נפרד, ובודאי בשלב המעצר לצורכי חקירה.

3.5 התחשבות בזמינות ורצון

חלוקת תיקי הסניגוריה ומינויים של הסניגורים, נעשים מתוך התחשבות רבה ברצונם של עורכי הדין, בזמינותם, במידת העומס המוטל עליהם ובהעדפותיהם האישיות, כל עוד לא קיים פער בין רצון זה לבין כישוריו של הסניגור, כפי שנקבעו ע"י הסניגור המחוזי. שיקול מרכזי בעת מינויים של סניגורים הנו מידת זמינותם, רצונם ויכולתם לקבל עליהם את הייצוג בתיקים המוצעים להם בכלל, ובתיק הספציפי בפרט, מבלי לדחות את מועד הדיון, דחייה אשר עלולה לפגוע בלקוח ובעבודתו התקינה של בית-המשפט. מובן כי במהלך העבודה השוטפת ניתן להיענות לאילוצים מזדמנים של עורכי הדין, במיוחד באותם מקרים בהם הייצוג המשכי הינו חיוני. עם זאת, משתייכח הסניגוריה כי סניגור אינו נכון להתמיד בעבודה השוטפת של קבלת תיקים לטיפול והמשך ייצוגם של לקוחותיו מטעם הסניגוריה, תהיה לכך השלכה על המשך העסקתו. זאת, משום שחוסר נכונות מתמשכת, או חוסר זמינות ורצון, מחייבים את הסניגוריה להעביר את הייצוג לסניגור אחר, דבר הפוגע באיכות הייצוג הניתן ללקוח ואף גורם להוצאה כספית מיותרת.

3.6 שיקולי חסכון ויעילות

לכל החלטה בדבר מינוי סניגור זה או אחר ישנה השלכה תקציבית ברורה, הנגזרת גם ממסגרת העסקתו של עורך הדין. הליך מינויים של סניגורים בתיקי סניגוריה יעשה מתוך ראיית צרכי המערכת ומתן משקל ליעילות ולחיסכון תקציבי. בכפוף לדרישת ההתאמה ולהמשכיות הייצוג, ייבחנו בתהליך המינוי גם ההיבטים הבאים:

1. שאלת התאמתו של התיק למתכונת ימי הקראות מרוכזים, בהם נדון התיק בפני שופט מוקד, ובו מייצג סניגור מסוים בכל התיקים החדשים.

2. שאלת מינויו של סניגור המועסק במסגרת "חוזה ריטיינר", וזאת בתיקים פליליים בלבד, להבדיל מתיקי מעצר או ערעור, אשר מתנהלים ע"י התביעה המשטרית בבתי-משפט השלום. שאלה זו רלוונטית גם למינוי בשלבי המעצר, שם יועדפו עו"ד אשר יוכלו לייצג גם בשלב ההליך הפלילי במסגרת חוזי ריטיינר.
3. בהליכי מעצר תינתן קדימות לסניגור אשר ייצג בהליך במסגרת תורנות מעצרים ואשר שכרו משולם לפי שעות נוכחות בבית-המשפט ולא לפי מספר התיקים בהם ייצג.
4. בכל ההליכים, ובמיוחד בתיקים המועמדים לצירוף, יועדף סניגור שכבר שולם לו בגין "שיבה ראשונה" או בגין "הכנת התיק".

3.7 שוויון מהותי בחלוקת התיקים

הליך מינויים של הסניגורים הרשומים ברשימת הסניגורים הציבוריים לייצוג בתיקים מטעם הסניגוריה יעשה תוך שאיפה לחלוקה שוויונית בתוך קבוצת עורכי הדין הדומים בכישוריהם ובתכונותיהם. על פי עקרון שוויון ההזדמנויות נמסרים התיקים לעורכי-הדין תוך מתן משקל לכמות העבודה שכבר נמסרה לסניגור המסוים באותה השנה, ומתוך שאיפה כי בסופה של השנה תינתן אפשרות שווה יחסית לכל עורכי-הדין העובדים עם הסניגוריה, בהתחשב, כמובן, בשוני ענייני ביניהם ובכלל זה בתחומי התמחותם, בניסיונם, בכישוריהם ובעומס העבודה בו הם נתונים. חלוקת התיקים נעשית גם מתוך התחשבות רבה ברצונם של עורכי הדין, בהעדפותיהם האישיות ובזמינותם.

4 מינויים בעלי מאפיינים מיוחדים

בפרק זה נתייחס בקצרה לסוגים שונים של מינויים, אשר בשל אפיוניהם המיוחדים נדרשים דגשים ספציפיים בעת יישומם.

4.1 הפניית תיקים לצוות הסניגורים הפנימי

לעורכי הדין של הצוות הפנימי מספר תפקידים. בראש ובראשונה הם מייצגים את לקוחות הסניגוריה הציבורית בבתי המשפט השונים. כמו-כן, הם עוסקים בפיקוח מקצועי על הייצוג הניתן ללקוחות הסניגוריה הציבורית על ידי עורכי הדין החיצוניים. בנוסף לכך, הם ממונים על ריכוז וניהול של תחומים מסוימים בעבודת הסניגוריה. אי לכך, יש להתחשב גם בעומס המוטל עליהם במילוי משימות אחרונות אלו, ולא רק בעומס שמקורו בייצוג בתיקים.

ככלל, מינויו של סניגור מהצוות הפנימי לייצוג בתיק, כפוף לאותם עקרונות מנחים החלים על מינויים של סניגורים חיצוניים. אולם, במינויים לצוות הפנימי יושם דגש על מינויים בתיקים בעלי היבטים עקרוניים בנושא של זכות הייצוג ודומותיה ועל תיקים בהם מתעוררות סוגיות משפטיות עקרוניות. כמו כן, במינוי סניגורים מהצוות הפנימי, יועדפו

תיקים בהם הגורם התובע הוא הפרקליטות, ובמיוחד תיקים המתנהלים בבית המשפט המחוזי. הטעם העומד מאחורי מדיניות זו הוא שתיקים אלה דורשים פעמים רבות השקעת זמן רבה ביותר, אשר תעריפי שכר הטרחה המקובלים לא תמיד יכולים לפצות עליה, וכן משום שנדרשת בהם ממילא רמת פיקוח גבוהה יותר.

4.2 מינויים בהליכים הנדונים בפני בית המשפט המחוזי

קיימת הבחנה מהותית ואיכותית בין עורכי הדין המייצגים בבית משפט השלום בלבד לבין עורכי הדין הממונים לייצג מטעם הסניגוריה הציבורית גם בתיקים הנדונים בבית המשפט המחוזי. כן יש להבחין בין עורכי הדין הממונים לתיקים הנדונים בפני דן יחיד לעומת אלה הממונים לייצג בתיקי פשע חמורים הנדונים בפני הרכב.

רק עורכי הדין הטובים והמוכשרים ביותר ימונו לטפל בתיקי בית המשפט המחוזי. יש לשים דגש על הוותק והניסיון המקצועי של עורכי הדין. על עורכי הדין הממונים לייצג בתיקי בית המשפט המחוזי להיות בעלי סטנדרט מקצועי גבוה במגוון היבטים ובהם: יכולת גבוהה של טיעון בעל פה, חקירת עדים וכתיבה משפטית; היכרות קרובה עם הליכי חקירה משטרתיים; ניסיון בעבודה עם מומחים וחוקרים פרטיים; יכולת לארגן ולהקיף חומר חקירה רב; יכולת הבנה וניתוח של סוגיות משפטיות עקרוניות; נכונות להקדיש זמן רב ללקוח ולבני משפחתו; יכולת להתמודד עם לחצים קשים מצד שופטים, תובעים ועורכי דין של שותפים לעבירה.

ככלל, יש להעדיף עורכי דין אשר הוותק המקצועי שלהם בתחום הפלילי עולה על 5 שנים. עורכי דין שניסיונם אינו מגיע ל- 5 שנים, אך עולה על 3 שנים, ימונו לטפל בתיקים המתנהלים הנשמעים בבית משפט מחוזי רק בליווי צמוד של סניגור בכיר יותר, מן הצוות החיצוני או מן הצוות הפנימי.

כלל זה איננו מונע מינוי של סניגור בעל ותק נמוך יותר כסניגור המסייע לסניגור בכיר בתיק מורכב נרחב היקף.

בתיקי מחוזי בפני דן יחיד, שנסיבותיהם קלות יחסית, ניתן למנות באופן חריג גם סניגורים בעלי ותק הנמוך משלוש שנים, וזאת רק באישור הסניגור המחוזי שיינתן בכתב.

4.3 מינויים בתיקי נוער

לשיפוט הנוער אפיונים ייחודיים במספר מישורים ובין היתר: סדר דין מיוחד; שיפוט בבתי משפט נפרדים ובפני שופטים המתמחים בכך; עבודה מול שירות מבחן וגורמי תביעה ומשטרה נבדלים; גישה טיפולית השמה דגש על שאלות הקשורות בטובת הקטין ובשיקומו ועוד.

בשל כל אלה, נדרשים מעורכי הדין המטפלים בתיקי נוער כישורים מיוחדים ומומחיות ספציפית. לצורך הכללת עורך הדין במאגר הסניגורים המייצגים קטינים, אין להסתפק

בהליכי הקבלה הרגילים, אלא יש לבחון את התאמתו לייצוג נוער, וזאת באמצעות ראיון אצל הממונה על מחלקת נוער, קבלת המלצות ומתן תיקים ספורים, תוך קיום מעקב צמוד אחר עבודתו בהם.

מינוי סניגורים לתיקי נוער יעשה על ידי עורכי הדין האחראים במחוז על תחום ייצוג הנוער, בהתייעצות עם הסניגור המחוזי. בכפוף להכללת עורך הדין במאגר הסניגורים המייצגים קטינים, יהיו השיקולים המנחים את הליך המינוי דומים לשיקולים המנחים הכלליים.

לאור העובדה שהסניגוריה הציבורית מייצגת את הרב המכריע של הנאשמים והעצורים הקטינים המובאים בפני בתי המשפט, ובשל העובדה כי הייצוג מתרכז בימים מסוימים ובאולמות נפרדים, מבוצע חלק גדול מן הייצוג בתיקים הפליליים באמצעות עורכי דין המועסקים בהסכם מיוחד (ריטיינרים). לפיכך, ומטבע הדברים, יועדפו בעת המינוי לייצוג נוער, עורכי דין המועסקים בחוזה ריטיינר ואשר מרבים להופיע בפני שופטי הנוער במחוז.

4.4 מינויים בהליכי מעצר

הסניגוריה הציבורית מקיימת מערך כונוניות ותורנויות של סניגורים לצורך ייצוג חשודים ומשיבים בהליכי המעצר השונים. נוכח קיומו של מערך זה, יינתן בעת מינויים של סניגורים בהליכי מעצר, משקל ממשי לשיקולים של יעילות וחסכון, וזאת בנוסף לעקרונות היסוד החלים ככלל. כפועל יוצא, בהליכי מעצר תינתן קדימות למינוי של סניגור אשר יוכל לייצג את הלקוח במסגרת תורנות מעצרים, וזאת בכפוף להתאמתו לייצוג בהליך מבחינת מורכבות התיק, שפת הדיבור של הלקוח, קיומו של ייצוג קודם רלוונטי ומניעת ניגוד עניינים.

קדימות זו חלה הן על השלב טרם הדיון הראשון, בו נשלח סניגור כונן לביקור הלקוח במקום מעצרו, לאחר שהועברה פניה בענינו מהמשטרה, והן על השלב שלאחר הדיון, בו נבדקים התיקים שקלט התורן בבית משפט לצורך קבלת החלטה באשר להמשך הייצוג. לעניין אחרון זה, במקרים בהם המשך הייצוג הנו פחות מהותי ויותר פורמלי (כגון: תזכורת לוודא כי הופקדו ערבויות והעצור שוחרר בפועל), ייתכן שיועדף תורן המעצרים במועד הדיון הבא על פני התורן שקלט את התיק או על פני סניגור המייצג את הלקוח בהליך מקביל.

(לפירוט לגבי אופן עבודתו של תורן המעצרים הפנימי, ראה הנחיות פנימיות וטפסי מחלקות המעצרים).

שיבוצם של הסניגורים מרשימת הסניגוריה הציבורית לתורנויות המעצרים הינו הגורם המרכזי המשפיע על כמות המינויים אשר יועברו להם ועל טיבם. אופן השיבוץ לתורנויות מעצרים והשיקולים המנחים מפורטים **בנספח א'**.

4.5 העסקה בחוזי העסקה מיוחדים

ההחלטה מי יהיו הסניגורים, שיועסקו בחוזי העסקה מיוחדים (ריטיינרים) תעשה על ידי הסניגור המחוזי, לקראת תחילתה של כל שנה קלנדרית. לפחות אחת לשלוש שנים תפורסם בעיתונות הצעה לציבור עורכי הדין הרלבנטי. המינויים על פי חוזים אלה מוגבלים להליכים של תיק פלילי בלבד, ותחול רק על כתבי אישום המוגשים על ידי מדורי התביעות של משטרת ישראל.

יועסקו במסגרת חוזים אלה רק עורכי דין הכלולים ברשימת הסניגורים הציבוריים במחוז תקופה משמעותית ואשר עבדו לשביעות הסניגור הציבורי המחוזי. יועדפו סניגורים אשר הוכיחו בעבר כי שיתוף הפעולה שלהם עם משרדי הסניגוריה הציבורית ותהליך הפיקוח הוא מיטבי וכי השקעתם בלקוח וכישוריהם המקצועיים ראויים לאמונו של הסניגור המחוזי. לטיפול בתיקים רגילים במסגרת חוזי העסקה מיוחדים, יהיו כשירים רק סניגורים ציבוריים שהותק שלהם עולה על שנה, ולטיפול בתיקים מורכבים – רק סניגורים ציבוריים שהותק שלהם עולה על שלוש שנים.

להעסקה במסגרת חוזי ריטיינר תינתן קדימות לסניגורים הכלולים במאגר עורכי הדין המייצגים קטינים, וזאת בשל התאמתם הרבה של תיקי הנוער לטיפול במסגרת זו. כמו כן, תינתן קדימות לסניגורים הכלולים במאגר תורני המעצרים, וזאת בשל עקרון המשכיות הייצוג.

סניגור ציבורי אשר לא עמד בהצלחה במשימה שהוטלה עליו במסגרת חוזה הריטיינר – העסקתו במסגרת זו לא תחודש בשנה שלאחר מכן.

אין מגבלה על העסקתו של ריטיינר גם בדרכי העסקה נוספות, כגון מינוי על פי תיק או תורנות מעצרים.

לכל סניגור המועסק במסגרת זו, תותאם באופן פרטני כמות התיקים הרגילים והמורכבים בה יטפל, והכל בהתאם לניסיונו, לכישוריו, לתחומי מומחיותו, לבתי המשפט בהם הוא מופיע ובהתחשב ברצונו, בהעדפותיו ובעומס המוטל עליו. בכל מקרה, לא יועסק אף עורך דין במסגרת זו בכמות תיקים המספקת לו עבודה ב"משרה מלאה".

4.6 מינויים בימי הקראות בפני שופט מוקד

ההחלטה בדבר העסקת סניגורים בהסכם מיוחד לצורך ייצוג בימי הקראות, מתקבלת ע"י הסניגור המחוזי, לאחר שפורסמה בעיתונות הודעה לציבור עורכי הדין הרלוונטי.

מן הסניגורים המייצגים בימי הקראות נדרשים מיומנות גבוהה וניסיון רב בטיפול בתיקי בית משפט שלום כמו גם יחסי אנוש המאפשרים תקשורת תקינה ויעילה עם לקוחות, שופטים ותובעים.

שיבוץ הסניגורים לימי ההקראות נעשה על ידי עובד המנהלה האחראי לכך, בהנחיית הסניגור המחוזי ובהתאם להסכם מוקדם הנערך עם עורך הדין.

לפונים הזכאים לייצוג בימי הקראות, המתייצבים במשרדי הסניגוריה הציבורית עוד קודם ליום ההקראות- ימונה תורן ההקראות המשובץ במועד הדיון בעניינם. חריגים לכלל זה הם פונים דוברי שפות זרות, פונים שלהם ייצוג קודם או מקביל משמעותי, תיקים הדורשים תחום התמחות מיוחד, או פונים שייצוגם כרוך בהעמדת עורכי הדין בניגוד עניינים. לכל אלה - לא ימונה תורן ההקראות, אלא סניגור ציבורי מתאים.

לאחר קליטת הלקוח ע"י תורן ההקראות, ימונה להמשך ייצוגו של הלקוח, הסניגור אשר קלט את התיק כתורן הקראות, וזאת בכפוף לחריגים שנמנו לעיל.

מינוי להליך הוכחות, בתיקים בהם הורחב המינוי אשר ניתן לתורן ההקראות, יעשה בהתאם להליכי המינוי הרגילים, תוך מתן העדפה למינוי תורן ההקראות להמשיך בייצוג.

(לפירוט בעניין אופן הייצוג בימי הקראות, ראה "הנחיות לסניגור הציבורי המופיע בימי הקראות מרוכזים").

4.7 מינויים בשלב הערעור

טרם החלטה בדבר זהות הסניגור שימונה להגשת ערעור, נדרשת החלטה מוקדמת בשאלה האם יש מקום להגשת ערעור. בעת הפעלת שיקול הדעת של הגורם הממנה יילקחו בחשבון בעיקר סיכויי הערעור, מצד אחד, ועמדתו של הלקוח בנושא, מצד שני.

בעת מינוי סניגור להליכי ערעור תינתן אמנם עדיפות לעקרון המשכיות הייצוג, אולם הגורם הממנה יבחן היטב בעת המינוי אם נוכח מאפייני התיק, כישורי הסניגור שייצג בערכאה הנמוכה ורצון הלקוח, יש מקום להעדיף דווקא החלפת ייצוג.

(להרחבה בנושא זה, ראה בפרק בהנחיות אלו העוסק במינויים להליכים הנדונים בבית המשפט העליון).

4.8 מינויים להליכים הנדונים בפני בית משפט העליון

כבכל הליך אחר, גם בהליכים המתנהלים בפני בית-המשפט העליון מהווה העקרון של ייצוג איכותי את עקרון העל המנחה את החלטות המינוי. כשהמדובר בהליכים המתנהלים בבית-המשפט העליון, למתן ייצוג איכותי ומקצועי משנה חשיבות הן מן הטעם שבדרך-כלל החלטת בית-המשפט העליון תהיה ה"מילה האחרונה" שתאמר בענייניו של הלקוח הספציפי והן מן הטעם שהחלטות בית-המשפט העליון מהוות תקדים המחייב את כל הערכאות. לייצוג איכותי בבית-המשפט העליון קיימת חשיבות מיוחדת, אם כן, גם מן הטעם שלתוצאות ההליך עשויה להיות השפעה אדירה על המשפט הפלילי בכללותו, וממילא על לקוחותיה האחרים של הסניגוריה הציבורית.

באיזון שבין העקרונות השונים המנחים את החלטת המינוי להליכים בפני בית-המשפט העליון, ומתוך כוונה להעניק את הייצוג הטוב ביותר האפשרי, פוחת משקלו של עקרון המשכיות הייצוג. הטעם העיקרי לכך הוא שהייצוג בבית-המשפט העליון דורש מומחיות וכישורים מיוחדים, כגון: יכולת כתיבה משפטית ברמה הגבוהה ביותר, יכולת פיתוח טיעונים משפטיים יצירתיים, יכולת מחקר משפטי מעמיק לרבות מחקר משפטי משווה במקרים המתאימים, ניסיון בהופעה בפני שופטי בית-המשפט העליון ומול פרקליטות המדינה, הכרות עם ההליכים המיוחדים בבית-המשפט העליון (בג"צ, רע"פ, רע"ב, דנ"פ), כושר רטורי ויכולת שכנוע גבוהים והופעה מכובדת. הניסיון מלמד כי עורכי-דין שונים הם בעלי כישורים שונים, ועל-אף שעורך-דין פלוני יכול היה להעניק ייצוג טוב בבית-המשפט המחוזי, ייתכן שבערעור לבית-המשפט העליון עורך-דין אחר יוכל להעניק ייצוג טוב יותר.

עוד יש לזכור כי ייתכן שחלק מהמגבלות בהן היה נתון הסניגור המחוזי בשעה שהחליט למנות עורך-דין מסוים בערכאה הראשונה, לא מוטלות עוד בשלב המינוי לצורך ערעור בבית-המשפט העליון. כך, למשל, ניתן למנות בשלב הערעור עורך-דין מתאים יותר שלא היה ניתן למנותו בערכאה הראשונה בשל ריחוקו הגיאוגרפי מבית-המשפט בו התנהלו הדיונים. עוד ייתכן כי עורך-דין מתאים יותר לא היה פנוי לטפל בתיק הוכחות בבית-המשפט המחוזי, אך הוא יכול להתפנות לצורך הכנת ערעור והופעה בו.

כמו בערכאות אחרות גם בבית-המשפט העליון קיימים תיקים בעלי מאפיינים שונים להם יש צורך להתאים עורכי-דין בעלי מאפיינים שונים. הסיווג הבסיסי של עורכי-הדין ברשימת הסניגורים של מחלקת תיקי בית-המשפט העליון הוא לפי הסקטורים: ערעור על גזר-הדין, ערעור על הכרעת-דין בתיק קל וערעור על הכרעת-דין בתיק כבד. כמו הסיווגים ברשימות המחוזיות גם סיווגים אלה יכולים להשתנות. מעבר לסקטורים בסיסיים אלה ישנם תחומי התמחות. החלטת המינוי תביא בחשבון את סוג התיק ותחומי ההתמחות המיוחדים הנדרשים לטיפול בו.

יצוין כי לעתים יוחלט להחליף את עורך-הדין שייצג בערכאה הראשונה ולמנות עורך-דין אחר לצורך ייצוג בערעור, על-אף שעורך הדין שייצג בערכאה הראשונה מתאים לכאורה לטיפול בערעור מבחינת הסקטורים ותחומי המומחיות. הניסיון מלמד שלעתים יש יתרון בעצם כניסתו של עורך-דין חדש לטיפול בתיק, לאחר שקו ההגנה והטענות של עורך-הדין שייצג בערכאה הראשונה נדחו. עורך-הדין החדש עשוי להביא עמו זווית ראייה חדשה, יצירתית ורעננה לתקיפת פסק-הדין של בית-המשפט המחוזי. זאת לעומת עורך-הדין שייצג בערכאה הראשונה, אשר באופן טבעי יטה להמשיך באותו קו בו נקט עד כה. במקרים מתאימים (לא רבים) עורך-הדין שממונה לצורך הערעור יכול להעלות טענה של "כשל בייצוג". סיבות נוספות היכולות להטות את הכף לכיוון מינוי עורך-דין חדש יכולות להיות קשורות ברמת ייצוג לא מספקת שניתנה בערכאה הראשונה (עליה יכול ללמוד עורך-הדין הממנה מהחומר שלפניו, מחוות-הדעת שהוא מקבל מהמחוז או משיחות עם

הרפנט (במחוז), בתחושת אכזבה של הלקוח מהייצוג שניתן לו בערכאה הראשונה או בחוסר מוטיבציה של עורך-הדין להמשיך בייצוג בערעור.

יובהר כי הסניגוריה הציבורית אינה מאמצת את הגישה הרווחת בארצות הברית לפיה בכל מקרה יש להחליף את הייצוג בערעור. על מקבל החלטת המינוי להתחשב בכל מקרה ומקרה במשקל היחסי שיש לתת לערך של המשכיות הייצוג. בתיקים שונים יהיו להיכרות של עורך-הדין עם הנאשם ועם התיק וליחסים שנוצרו בין עורך-הדין ללקוח משקל שונה. כך, למשל, בערעורים על גזר-הדין העוסקים בעיקר בנסיבותיו האישיות של הנאשם ובהליכי שיקום בהם הוא נתון, ואשר מצריכים קשר הדוק עם המערער ולעתים עם בני-משפחתו ועם גורמים טיפוליים בקהילה או בשירות בתי-הסוהר, יגבר המשקל של המשכיות הייצוג. בראש ובראשונה יעמיד הממנה לנגד עיניו את עקרון הייצוג הטוב ביותר.

לייצוג בהליכים בבית-המשפט העליון בידי הצוות הפנימי של הסניגוריה הציבורית חשיבות עליונה. ראשית, על עורכי הדין המפקחים על הייצוג בתיקים אלה לרכוש מומחיות מתמשכת בייצוג בערכאה זאת. שנית, קיים יתרון בכך שקבוצה קטנה יחסית של עורכי-דין המתמחים בתחום יופיעו בתיקים רבים ויהיו בבחינת "שחקנים חוזרים" בפני שופטי בית-המשפט העליון. שלישית, בבית-המשפט העליון נדונים תיקים עקרוניים רבים. בתיקים אלה הדורשים עבודה משפטית מעמיקה, שאינה מתבטאת בישיבות בבית המשפט, יכולים אנשי הצוות הפנימי, פעמים רבות, להעניק ייצוג טוב יותר מעורכי-דין חיצוניים, אשר השכר שלהם קבוע בתקנות ומחושב בעיקר לפי מספר הישיבות. על-כן בכל תיק בו הוחלט שרצוי להחליף את הייצוג, ישקול עורך-הדין הממנה, אם ניתן למנות עורך-דין מתאים מהצוות הפנימי של הסניגוריה הארצית, ובמקרים המתאימים תיבחן האפשרות למנות עורך-דין מהצוות הפנימי במחוזות הסניגוריה.

4.9 מינויים בהליכי שחרור מוקדם ממאסר וייצוג בועדות פסיכיאטריות

פרק זה דן במינויי סניגורים לייצוג בהליכים שלאחר מתן פסק דין, אשר רובם אינם מתנהלים בבתי משפט אלא בבתי הסוהר או בבתי החולים הפסיכיאטריים, הפזורים בכל רחבי הארץ.

לייצוג מטעם הסניגוריה בהליכים בפני ועדות שחרורים, ועדות פסיכיאטריות וערעורים הנובעים מהליכים אלו, קיימים היבטים בין-מחוזיים, באופן בו הליך של לקוח ממחוז אחד עשוי להתקיים במחוז אחר. היבט נוסף הייחודי לייצוג בהליכים אלו, נובע מקיומם של הסדרי תשלום מיוחדים (כגון: העסקה באמצעות חוזי ריטיינר לצורך ייצוג בועדות פסיכיאטריות).

לייצוג בהליכים אלו יועדפו סניגורים בעלי התמחות מתאימה, מתוך מאגר עורכי דין מיוחד. כלומר, במינוי בהליכים אלו ניתנת קדימות למומחיות הנדרשת מהסניגור בשל אפיוניו המיוחדים של ההליך, על פני עקרון המשכיות הייצוג.

המינויים בהליכים מסוג זה ייעשו בהתייעצות עם עורכי הדין הממונים על הייצוג והפיקוח בתחומים מיוחדים אלה.

4.10 סיכום

הליך מינויים של סניגורים לייצוג בהליכים פליליים מטעם הסניגוריה הציבורית והתאמת הסניגורים לתיקים נתמך במערכת הממוחשבת של הסניגוריה הציבורית, המספקת באופן מידי פרטים רבים הנחוצים למינוי: מיהו הסניגור שייצג את הלקוח בעבר, מיהם הסניגורים שעונים על הדרישות העולות מאפיוני התיק והלקוח, באיזה אופן מועסק הסניגור וכמה תיקים קיבל בתקופה שחלפה. למידע המצוי בתוכנת הסניגוריה הציבורית מתווסף מידע נוסף אודות עבודת הסניגורים הציבוריים ובין היתר: עומס העבודה המוטל על הסניגור, מידע כללי וספציפי המועבר מעת לעת ממחלקות אחרות וכן רצונותיהם והעדפותיהם של הסניגורים.

ברי, כי על אף שמידע טכני רב ערך עולה מתוך העבודה מול תוכנת המחשב של הסניגוריה, עדיין מדובר בתהליך המצריך היכרות קרובה עם כישוריו של כל אחד מעורכי הדין, כמו גם הפעלת שיקול דעת, תוך מתן דגשים מתאימים למינויים בעל מאפיינים מיוחדים.

בשל מורכבותה, מצריכה מלאכת המינויים גם מיומנות וניסיון בשקלול כל העקרונות שנמנו לעיל. העקרונות נמנו לפי סדר העדיפות שיש ליחס להם. יחד עם זאת, מובן כי במקרים בהם אין ייצוג קודם משמעותי ואף לא מתעוררת בעיה של ניגוד עניינים, וכאשר דרישת ההתאמה מעלה כי קבוצה גדולה של עורכי דין עשויה להתאים לייצוג בתיק הנדון – יגבר משקלם של שיקולי היעילות והחיסכון כמו גם משקלו של הצורך בחלוקה שוויונית.

במלאכת המינויים אין החלטה אחת נכונה, אלא מתחם של החלטות נכונות או, למצער, החלטות סבירות. אולם, מי שהתנסה במלאכה זו נוכח לדעת כי כדי להגיע לתוצאה הטובה ביותר יש להפעיל את שיקול הדעת בזהירות ולאחר בדיקה יסודית של כל הנתונים, אך גם בפתירות וביצירתיות.

5 הליך המינוי

החלטת מינוי על ידי הגורם המוסמך במשרדי הסניגוריה הציבורית נעשית כל אימת שנפתח שלב חדש בהתנהלות המשפט הפלילי (כך למשל: מעצר לצרכי חקירה, מעצר עד תום ההליכים, תיק עיקרי וערעור) וקיימת עילת מינוי. כמו כן, נדרשת החלטת מינוי כדי לאשר או לבטל מינויים של סניגורים ציבוריים שקלטו תיקים במהלך תורנות מעצרים,

או תורנות הקראות, או אגב נוכחותם בבית המשפט, כאשר קליטת התיק נעשתה בהנחיית הסניגוריה הציבורית או בעקבות בקשה של שופט או של לקוח.

5.1 הגורם הממנה

על פי סעיפים 12 ו-14 לחוק הסניגוריה הציבורית, מוטלת על הסניגור המחוזי החובה לערוך את רשימת עורכי הדין הכשירים לשמש סניגורים ציבוריים וכן מוטל עליו למנות סניגורים ציבוריים מתוך הרשימה (ומחוצה לה). לאור העלייה המשמעותית שחלה בשנים האחרונות בכמות הפניות למינוי סניגור ציבורי, ונוכח כמות הפניות הרבה המועברת מידי יום לשכות הסניגוריה הציבורית במחוזות, הוחלט כי הסניגור המחוזי יוכל להסתייע בעורכי דין מהצוות הפנימי. העסקת מספר עורכי דין פנימיים לצורך סיוע בתפקיד מינוי סניגורים לתיקים, מאפשרת לטפל בהליכי המינוי לתיקים ביעילות ובמהירות, ויש בה כדי להביא להתמקצעות ולשכלול דרכי ריכוז הידע בקרב אותם עורכי דין פנימיים, תוך שהסניגור המחוזי מעביר להם את הידע שהצטבר ואת מערך השיקולים הנדרשים לצורך הפעלת שיקול הדעת בעת הליך המינוי. הסניגורים המסייעים במלאכת המינויים משובצים בתורנות למשימה זו, בהתאם לדפוסי העבודה הנוהגים בכל מחוז, כך שמדי יום ממלא עו"ד תורן, אחד או יותר, את התפקיד והוא מטפל בכל הפניות בהן נדרש מינוי סניגור באותו יום, ללא דיחוי.

5.2 קבלת פניות למינוי סניגורים ציבוריים

פניות למינוי סניגור ציבורי מגיעות למזכירות של לשכות הסניגוריה הציבורית באפיקים שונים: חלקן מועברות מבתי-המשפט באמצעות שליח של הסניגוריה הציבורית; חלקן, בעיקר פניות המגיעות מבתי-משפט מרוחקים, נשלחות על-ידי מזכירות בתי-המשפט בפקסימיליה או בדואר. פניות אחרות מתקבלות באמצעות אנשים הפונים באופן עצמאי למשרדי הסניגוריה. בנוסף לכך, הסניגורים הציבוריים התורנים מעבירים לשכות את הפניות שנקלטו במהלך יום התורנות. סניגורים אחרים מעבירים החלטות מינויים אקראיות שניתנו בבתי-המשפט השונים. פניות למינוי סניגור מגיעות גם באמצעות גופים אחרים, כגון: חוקרי משטרה, תובעים משטרתיים, פרקליטויות המחוז, שירות המבחן, גורמים בשב"ס וגורמים בבתי חולים לחולי נפש.

5.3 העברת הפניות והחומר הנלווה להן לעוה"ד הממנה

מדי יום מועברות הפניות החדשות לסניגור המחוזי או לתורן המינויים, לצורך קביעת הסניגור הציבורי שימונה לייצג את הלקוח בהליך. טרם הליך המינוי מובאים בפני עורך-הדין הממנה כל המסמכים המבססים את זכאותו של הפונה לייצוג. מזכירות המינויים אוספת את החומר הרלוונטי עבור עורך-הדין הממנה, במהירות האפשרית ורצוי עוד ביום בו נתגבשה עילת המינוי, ובכפוף לאילוצים של עומס ושל דחיפות הפניה. לצורך גיבוש

החלטת המינוי בוחן עורך-הדין את כל המסמכים הנמצאים לפניו, כולל תיקים קודמים של הלקוח, ומאפיין את דרישות התיק והלקוח.

5.4 איתור הסניגור שימונה בתיק

1. לאחר בחינת כל השיקולים המנחים לצורך מינוי סניגור כמפורט בסעיף 3 להנחיה זו, ירשום עוה"ד הממנה את שמות הסניגורים להם יוצע התיק לצורך ייצוג, לפי סדר עדיפות.

2. מתמחה תורן או איש צוות מנהלי יבצע את שיחות הטלפון לסניגורים להם מוצע התיק, תוך עדכון הסניגור לו מוצע התיק בכל פרטי ההליך הרלוונטי, ויתעד בתרשומת על גבי דף פתיחת הפניה את תוכן השיחות. בסופו של תהליך זה יוטל המינוי על הסניגור שקיבל על עצמו לייצג את הלקוח, לאחר שוידא שיומנו מאפשר לו להתייבב לדיון במועד שנקבע ולאחר שרשם את פרטי הלקוח וההליך הרלוונטיים. בשלב זה הפניה מוחזרת לעורך-הדין הממנה.

3. עוה"ד הממנה ישלים את מילוי דף פתיחת הפניה (לרבות: אפיון עבירה, סוג אישום, סוג מינוי, הערות לגבי האומדן, רמת פיקוח, רפרנט, מהות דיון ותוצאה), יאשר שוב את פרטי המינוי ויעביר את הפניה לביצוע מזכירות המינויים.

4. לאחר החזרת הפניה תשלים מזכירות המינויים את הטיפול בפניה ע"י קישור הפניה לתיק סניגוריה (חדש או קיים, ע"פ הנחיות עוה"ד הממנה), עדכון פרטי המינוי בתוכנת המחשב של הסניגוריה והכנת כתבי המינוי, הכוללים הודעה לבית המשפט, הודעה לסניגור והודעה ללקוח. **הטיפול בפניה יסתיים, ככל האפשר, באותו יום ולכל היותר כעבור שבעה ימי עבודה, בכפוף לדחיפות מועד הדיון ובכפוף לנוהל תשלום אגרות.**

5. כתבי המינוי, בצירוף תיק הסניגוריה ו/או המסמכים הרלוונטיים, יוחזרו לעוה"ד שהוסמך לכך לאישור סופי ולבקרה.

6. עותק מכתבי המינוי יישלח, בהתאמה, לסניגור, לביהמ"ש וללקוח. כאשר מועד הדיון קרוב, מועבר החומר לסניגור באמצעות הפקסימיליה. במקרים אחרים מועבר החומר על פי העדפת הסניגור: משלוח תיק בדואר, הכנת תיק שיילקח על ידי הסניגור משרד הסניגוריה או משלוח בפקסימיליה. בשלב הבא נשלחים עותקים של כתבי המינוי לבית המשפט וללקוח. כאשר הלקוח נתון במעצר, נמסר לידיו כתב המינוי על ידי הסניגור שמונה לטפל בעניינו. במקרים המתאימים מצורפים למסמכי המינוי גם הודעות לנאשם ולעורך-הדין בדבר חובת תשלום אגרה.

5.5 נוהל מינויים מקוצר

עבודת המינויים השוטפת כוללת גם היענות לפניות טלפוניות בהולות. במקרים אלו מתקיים נוהל מקוצר של מינוי. על פי הנתונים המעטים הנמסרים טלפונית (מבית המשפט, מהמשטרה, מהעצור, מהחשוד, מהנאשם או מבני משפחתו) נעשה מייד מאמץ לאתר סניגור המתאים להעניק את הטיפול הדחוף הנדרש. נוהל מסוג זה נדרש גם במקרים של תקלות שונות: כאשר הסניגור הציבורי שלידי נמסר התיק לטיפול לא התייצב לדיון שנקבע, כאשר החלטת המינוי לא הועברה כלל לסניגוריה ולכן לא מונה סניגור ציבורי במועד וכיו"ב. הסניגור הציבורי שימונה יונחה לבצע רק פעולות משפטיות שאינן מצריכות הכנה מוקדמת ו/או לימוד התיק.

5.6 נוהל החלפת הסניגור הממונה

כאמור, כל פתיחת הליך חדש בתיק, המסמנת מעבר לשלב אחר של התנהלותו (מעצר, מעצר עד תום ההליכים, תיק פלילי, ערעור, ועדת שחרורים, ועדה פסיכיאטרית וכו') מחייבת בדיקה מחדש של זהות הסניגור שימונה לייצג. החלפת סניגור עם פתיחת הליך חדש הינה חלק מובנה ושגרתי בנוהל העבודה. ואכן, הסניגורים הציבוריים מונחים שלא להמשיך ולייצג בהליך חדש ללא אישור הסניגוריה לכך.

יחד עם זאת, לעיתים נדרשת החלפת הסניגור המייצג תוך כדי ניהול ההליך.

במקרים בהם לאחר מינויו של סניגור לייצג לקוח מתעורר קושי בהמשך הייצוג על ידו, תבחן הסניגוריה את הצורך בהחלפת הסניגור הציבורי בסניגור אחר. פניה בעניין זה, הנעשית ע"י הלקוח או הסניגור הממונה, תועבר לעורך הדין המפקח על התיק, אשר יאסוף את המידע הדרוש לצורך בחינת הבקשה להחלפת הסניגור ויבדוק את עילתה.

הסניגור המחוזי יחליט האם יש מקום להחלפת סניגור או, לחילופין, האם יש למקום לבקש מבית המשפט לשחרר את הסניגוריה הציבורית מן הייצוג.

החלטה בדבר החלפת הסניגור תתקבל לאחר שמיעת עמדתם של הלקוח והסניגור הממונה אשר החלפתו נבחנת, ותוך בחינת הקריטריונים הבאים: עילת המינוי בתיק (ובעיקר קיומה של חובת מינוי); טיב הקושי בייצוג; נסיבותיו האישיות של הלקוח; נסיבות התיק וחומרתו; מידת שיתוף הפעולה של הלקוח עם הסניגוריה; מידע אודות יכולתו של הלקוח לשכור שירותיו של עו"ד פרטי; איכות הייצוג שניתן ע"י הסניגור הממונה, לרבות התייחסותו האישית ללקוח; השלב בו נמצא התיק ויכולתו של סניגור אחר להשתלב בו כעת; נכונותו של בית משפט לדחות, במידת הצורך, מועדי דיונים על מנת לאפשר כניסתו של סניגור אחר; האם מדובר בבקשה ראשונה להחלפת סניגור או שמדובר בבקשות חוזרות ונישנות שכבר נענו בעבר; היבטים אתיים או אילוצים אישיים אחרים (כגון: מחלה, חופשות לידה, נסיעה לחו"ל) המגבילים את יכולתו של הסניגור להמשיך ולהעניק ייצוג הולם ללקוחו; פגיעה שאיננה ניתנת לתיקון ביחסי האמון הנדרשים ועוד.

מקום שנדרשת דחיית הדיון – יוחלף הסניגור רק ברשות בית משפט.

קבע הסניגור המחוזי כי יש מקום למנות לנאשם סניגור אחר, יועבר התיק לסניגור הממנה לצורך מינוי סניגור אחר לנאשם. החלטת הסניגור המחוזי תימסר לנאשם ולסניגור שהחלפתו מתבקשת.

סבר הסניגור המחוזי כי אין מקום למנות לנאשם סניגור אחר, וכי המשך ייצוגו על ידי הסניגור הממונה היא בלתי אפשרית, יפנה לבית המשפט, בעצמו או באמצעות הסניגור הממונה, בבקשה לשחרר את הסניגוריה הציבורית מייצוג הנאשם. בקשת הסניגוריה לשחררה מן הייצוג תנוסח בכפוף לכללי החיסיון המקצועי ומבלי לחשוף פרטים אשר יש בהם כדי לפגוע בהגנת הנאשם.

6 נספחים

6.1 נספח א - נוהל שיבוץ לתורנויות מעצרים

מוקדי התורנות

מוקד תורנות הוא כל אולם בו דן שופט שלום במעצרים לצורכי חקירה ו/או במעצרים עד תום ההליכים. השיבוץ מתבצע לפי בקשת הסניגור ובהתחשב בצורכי הסניגוריה במחוז. ככלל, ישובץ כל עו"ד לשני מוקדים, ורק באותם בתי משפט בהם הוא פועל.

מספר תורנויות ברבעון

סניגור לא ישובץ ליותר מ- 3 תורנויות בכל חודש. זאת, על מנת למנוע עומס יתר אצל הסניגורים החיצוניים. הניסיון מראה ששיבוץ מעל ל-3 תורנויות חודשיות יוצר עומס יתר ופוגע באיכות הייצוג. קביעת המכסה לכל עו"ד לוקחת בחשבון את העומס בו נמצא עורך-הדין, ואת יכולתו לייצג עצורים בסטנדרטים שנקבעו על-ידי הסניגוריה. במקרים בהם עורכי דין מייצגים בתורנויות מעצרים בשני מחוזות שונים של הסניגוריה תופחת מכסתם בהתאם.

המכסה הרבעונית לכל עורך דין תעודכן בתוכנת המחשב של הסניגוריה.

שיבוץ לתורנויות - כללי

רכזת התורנויות אוספת מבתי המשפט במחוז את שיבוצי השופטים לתורנויות מעצרים במהלך הרבעון הקרוב, ומעבירה אותו ללוח התורנויות החודשי עבור כל מוקד בתוכנת הסניגוריה. התנאי לשיבוץ ביום תורנות יהיה שיומנו של עוה"ד נקי מדיונים באותו יום.

המערכת הממוחשבת, במסך "מעקב תורנויות", גוזרת מנתונים אלה את מספר התורנויות בכל חודש נתון, לכל מוקד, ואת מספר התורנויות שנתרו לשיבוץ בכל שלב.

רכזת התורנויות והממונה על מחלקת מעצרים, קובעות את מכסת השיבוץ הראשונית לחודש בכל מוקד, באותו רבעון, עבור כל עו"ד הנמצא במאגר התורנים. ככלל, בשיבוץ הראשוני יקבל כל עו"ד לא יותר משתי תורנויות בחודש.

מכסת התורנויות לפי המוקדים אליהם משויך הסניגור בשלב השיבוץ הראשוני תתבצע תוך התחשבות בהעדפתו של עורך הדין ובצורכי המערכת.

בדרך כלל, ישובצו עורכי הדין בשני המוקדים אליהם שויכו, כאשר החלוקה בין המוקדים תתבצע באופן רבעוני (להבדיל מחודשי). תובא בחשבון גם שליטת עורך הדין בשפות שונות ועורכי הדין ישובצו לפי הצרכים המוכתבים על-ידי המיקום הגיאוגרפי של המוקדים.

בימים בהם במקביל לתורנות המעצרים יושב בבית המשפט גם בית משפט לנוער ייעשה מאמץ לשבץ תורן מעצרים שהינו בעל מומחיות בייצוג קטינים.

שיבוץ תורנויות עודפות

לאחר השיבוץ הראשוני נותרות, לעיתים, תורנויות נוספות שיש צורך לשבץ אליהן עורכי דין. תורנויות אלה תחולקנה בין עורכי הדין אשר מכסת התורנויות שלהם עומדת על שלוש תורנויות בהתחשב באילוצי המערכת, בזמינות עורכי הדין, ובאיכות הייצוג הניתן ע"י עורכי הדין.

שיבוץ לתורנויות שהניסיון מראה כי הן מבוקשות פחות: ערב, שישי, מוצ"ש, ערב חג,

חג

בשלב הראשון ישובצו לתורנויות אלה עורכי דין אשר זו העדפתם הראשונה.

כל עורך דין לו נקבעה מכסת תורנויות רבעונית הגדולה מתורנות אחת מחוייב, בתקופות שהן מרובות חגים, לבצע לפחות תורנות אחת כזו. במרבית המקרים תורנויות אלו תהיינה תורנויות עודפות ותחולקנה בהתאם לכללי השיבוץ לתורנויות עודפות כפי שפורטו לעיל.

כמו כן, בשיבוץ לתורנויות אלה תובא בחשבון יכולתו של עורך הדין לקלוט ולטפל בתיקים מורכבים, וזאת לאור מגבלות ההכוונה והפיקוח של משרדי הסניגוריה בימי חג ובסופי שבוע.

שיבוץ לתורנויות ימים ותום ההליכים

ככלל, לא קיימת הפרדה בין עורכי הדין המייצגים בתורנויות מעצרים לצורכי חקירה לבין עורכי הדין המייצגים בתורנויות מעצרים עד תום ההליכים. הסיבה לכך היא שברוב בתי המשפט השופט התורן דן הן בבקשות למעצרים לצורכי חקירה והן בבקשות למעצרים עד תום ההליכים.

עם זאת, במקרים יוצאי דופן, בהם העדפתו של הסניגור היא לייצוג בתורנויות עד תום ההליכים בלבד, או במקרים בהם נבצר מהסניגור, כתוצאה מסיבות סבירות, לבקר את העצורים לצורכי חקירה בערב שלפני התורנות, תובא בחשבון באופן חריג האפשרות לשבצו לתורנות מעצרים עד תום ההליכים בלבד. החריג תקף, כמובן, רק לבימ"ש בו קיימת הפרדה בין שופט הדין במעצרים לצורכי חקירה לבין שופט הדין במעצר עד תום ההליכים.

שיבוץ כראש צוות במקדים בהם יש יותר מתורן אחד בתורנות

במידה האפשר, ישובץ אחד מעוה"ד כראש צוות שיהיה אחראי על קליטת התיקים המורכבים, במוקד תורנות, בו משובצים במקביל יותר מעורך דין אחד. כשיר לשמש כראש צוות עורך דין אשר נקבע כי הוא מתאים לקלוט ולטפל בתיקים המתנהלים בבית המשפט

המחוזי. כמו כן, תילקח בחשבון יכולתו לייצג את הסניגוריה באופן נאות ודרך התנהלותו מול התורן הנוסף.

סדר קביעת התורנויות מול עורכי הדין

בתום השיבוץ הראשוני, רכזת התורנויות תתקשר לעורכי הדין ותקבע מולם את המועדים הנוחים להם במסגרת המכסה הרבעונית שנקבעה להם.

רכזת התורנויות תשבץ בראש ובראשונה את ראשי הצוותים. לאחר מכן ישובצו עורכי הדין בעלי המומחיות בייצוג קטינים. לאחר מכן ישובצו עורכי הדין שלפי הנתונים המצויים בסניגוריה הינם עמוסים יותר. לבסוף ישובצו כל שאר התורנים לפי סדר א-ב.

עם תום השיבוץ הרבעוני, תפיק רכזת התורנויות מתוך תוכנת הסניגוריה את לוח התורנויות הרבעוני של כל עורך דין, ותעביר אותו אליו באמצעות הפקס או הדוא"ל.

החלפת תורנויות

לאחר שיבוצו של עורך הדין לתורנויות במועדים מסוימים ברבעון יוכל עורך הדין לבקש להחליף את המועדים אליהם שובץ או לבטל מועד באופן הבא: א. יפנה בכתב לרכזת התורנויות ויפרט את המועד אותו הוא מבקש להחליף ואת הסיבה; ב. יקבל מרכזת התורנויות רשימה של עורכי הדין שיכולים להחליף אותו בצירוף מספרי הטלפון שלהם; ג. עורך הדין יפנה לעורכי הדין מרשימה שקיבל ויחזיר לרכזת התורנויות תשובה מי מתוך הרשימה יחליף אותו בתורנות.

הבקשה להחלפת מועד או לביטול מועד תתויק בתיקו האישי של עורך הדין.

הרכבת מאגר התורנים וכניסת עורכי דין חדשים למאגר

עוה"ד המועמד יגיש בקשה ויעבור ראיון אצל ראש מחלקת המעצרים. ככלל, לא יתקבלו למאגר התורנים עורכי דין אשר לא ייצגו בחמישה תיקים פליליים לפחות מטעם הסניגוריה הציבורית באותו המחוז, לשביעות רצון הסניגור המחוזי, וזאת במהלך מספר חודשים. ניתן לחרוג מכלל זה כאשר מדובר בעו"ד בעלי ניסיון משמעותי מוכח בתחום הייצוג בהליכי מעצר.

אם המועמד ימצא ראוי על-פניו לייצג עצורים הוא יזומן לשיחת נהלים כללית אצל רכזת התורנויות והממונה על מחלקת מעצרים ויקבל את אוסף ההנחיות והטפסים הנוגע לייצוג עצורים מטעם הסניגוריה הציבורית.

רכזת התורנויות תקבע לעוה"ד שתי תצפיות בכל מוקד לו הוא משובץ. ההצמדה תהיה לעו"ד בכיר לו ניסיון רב בתורנויות מעצרים.

במסגרת כל תצפית יהא על עוה"ד ללוות את התורן עליו הוא צופה לביקור אצל עצור אחד לפחות בערב התורנות וללוות אותו בעבודתו לאורך כל התורנות. עם תום התצפיות עוה"ד

ישלח לרכזת התורנויות דו"ח סיכום של כל התצפיות אליהן שובץ. הממונה על מחלקת המעצרים יפנה לרפרנט המפקח על עוה"ד בתיקים הפליליים בהם הוא מייצג מטעם הסניגוריה ויקבל את חוות דעתו ביחס למועמד.

רכזת התורנויות תעביר את כל החומר באופן מרוכז לממונה על מחלקת המעצרים אשר יחליט אם הפעילות בתצפיות וחוות הדעת מספקות.

אם הפעילות לא היתה מספקת ייקבעו למועמד תצפיות נוספות, לפי שיקול דעתו של הממונה על מחלקת המעצרים. אם חוות הדעת לגבי המועמד אינן מספקות לא יוכנס עורך הדין למאגר התורנים.

אם המועמד יימצא מתאים, יורה הממונה על מחלקת המעצרים לרכזת התורנויות לקבוע לו שתי תורנויות ניסיון בכל מוקד. בתום כל תורנות ניסיון ישלח עוה"ד את סיכום התורנות וסיכום כל תיקי המשך שהועברו לייצוג לרכזת התורנויות. רכזת התורנויות תאסוף את החומר לגבי ארבע התורנויות של המועמד ותעבירו לממונה על מחלקת המעצרים.

הממונה על מחלקת המעצרים תחליט אם המועמד עומד בסטנדרטים לייצוג עצורים הנהוגים בסניגוריה והאם הוא ממלא אחר ההנחיות לתורן המעצרים ותחליט האם המועמד מתאים לשמש כתורן מעצרים, או שיש להמשיך ולבחון את יכולתו בתורנויות ניסיון נוספות, או שאינו מתאים לשמש כתורן מעצרים מטעם הסניגוריה. הממונה על מחלקת המעצרים יעביר את החלטתו למועמד ולרכזת התורנויות. אם יימצא המועמד מתאים, תקבע לו מכסה רבעונית בהתאם לכללים שפורטו לעיל.

כל המסמכים שפורטו בנוהל זה יתויקו בתיקו האישי של המועמד.

צמצום מכסה והוצאה מרשימת התורנים

הממונה על מחלקת המעצרים ירכז את המידע המגיע על תורני המעצרים ויעבירו לסניגור המחוזי ולתיקו האישי של הסניגור.

הסניגור המחוזי יסתמך על מידע זה ועל המידע המגיע משאר המחלקות, ובמקרים בהם עורך הדין אינו פועל לפי הכללים שנקבעו הוא יזמן לשיחת בירור בפני הסניגור המחוזי. במהלך הבירור יועלו בפני עורך הדין הטענות שהצטברו לגביו ותינתן לו האפשרות להסביר את התנהלותו.

לאחר הבירור ולאורו, רשאי הסניגור המחוזי להחליט אם יש מקום להקטין את מכסת התורנויות הרבעונית לאותו עורך דין באופן זמני או קבוע, או אם יש מקום להפסיק את שיבוצו של עורך הדין לתורנויות, וגם זאת באופן זמני או קבוע. הסניגור המחוזי יודיע על החלטתו לעורך הדין. במקרים של הפרה חמורה של כללי הסניגוריה הציבורית, רשאי הסניגור המחוזי להורות על הפסקה לאלתר של הייצוג בתורנויות ולקיים את הליך השימוע בדיעבד.